

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tractatus De Censuris Romano Pontifici Reservatis

Ugolinus, Bartholomaeus

Venetijs, 1609

Decretvm Ne regulares cuiuscunque Ordinis absoluant à casibus in Bulla
Cœnæ Domini Sedi Apostolicæ reseruatis, vel ab ijs, quos ordinarij
locorum sibi reseruant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61365)

419

D E C R E T U M

Ne regulares cuiuscunque Ordinis absoluant à casibus in
Bulla Cœnæ Domini Sedi Apostolicæ reser-
uatis, vel ab ijs, quos ordinarij lo-
corum sibi reser-
uant.

SACRA Congregatio S. R. E. Cardinalium negociis, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præposita, iustis, & grauibus causis id exigentibus, ac de Sanctissimi D. N. Clementis Papæ Octauæ speciali mandato, viæ vocis oraculo desuper habito, Sacerdotibus omnibus tam secularibus, quam regularibus per vniuersam Italiam extra Urbem degentibus, ad confessiones audiendas probatis, quorumuis Ordinum etiam Mendicantium, Militiarum, aut Cōgregationum Societatis Iesu, & generaliter quorumcunque aliarum, quouis nomine nuncupentur, iubet, & præcipit, ne quis eorum sub prætextu priuilegiorum, indultorum, aut facultatum generaliter, vel specificè, scripto, aut viæ vocis oraculo, vel per communicationem à Sede Apostolica, vel eius auctoritate, eorum Ordinibus, Congregationibus, Collegijs, vel societatibus, aut Archiconfraternitatibus secularium, aut singularibus personis, seu alias quomodocunque sub quibusuis tenoribus, formis, & clausulis etiam derogatoriis derogatoriis, ad cuiusuis, etiam Imperatoris, Regum, aut aliorum Principum instantiam concessarum, seu confirmatarum, alicui cuiusuis status, gradus, & conditionis, aut dignitatis, tam Ecclesiasticæ, quam secularis, etiam Regiæ, vel Imperialis, ab vilo ex casibus clare, vel dubiè in Bulla in die Cœnæ Domini legi solita contentis, vel alias quomodocunque Sedi Apostolicæ reseruatis, aut in futurum per Sanctitatem suam, eiusve successores pro tempore, in eadem Bulla, vel aliter reseruandis, nec etiam à casibus, quos ordinarij locorum hæcenus reseruarunt, vel in posterum sibi reseruabunt, nullo casu etiam necessitatis, vel impedimenti, nisi in mortis articulo, seu cum noua & speciali Sanctitatis suæ, aut successorum suorum, vel Ordinariorum, quoad casus ab ipsis tantum reseruatos, respectiue, impetrata in scriptis licentia, ordinariis locorum exhibenda, ab solutionis beneficium de cætero impendere audeat, vel præsumat, sed

Dd 2 cum

cum opus fuerit pœnitentes ad superiores, legitimofque Iudices suos accedere consulant, sub pœna contrafacientibus tam regularibus quam secularibus, excommunicationis, priuationis officiorum, & dignitatũ, aut beneficiorum, inhabilitatis item audiendi confessiones, & ad quacunque officia, prælaturas, & beneficia in posterum obtinenda, ipso facto, absque vlla alia declaratione, incurrenda, Super quibus a nemine, nisi a Romano Pontifice habitatio, dispensatio, aut absolutio, præterquam in mortis articulo, possit impartiri, Sanctitas enim sua, quatenus opus sit, facultates, & concessiones ipsas in hac parte vti castas, & irritas haberi de cætero voluit, & vult, non obstantibus quibuscunque.

Præterea nouerint pœnitentes absolutionem, si quam obtinebunt contra huiusmodi prohibitionem, esse nullam, nulliusque roboris, & momenti.

Et ne locorum ordinarii, quibus ius hoc reseruandorum casuum cõpetit, plurium, quam opus sit, reseruatiõne, subditis, aut Confessariis in animarum salute procuranda, cooperatoribus sint onerosi, monentur omnes, vt paucos, eosque tantum, quos ad christianam disciplinam retinendam, animarumque sibi creditarum salutem pro cuiusvis Diocesis statu, & qualitate necessario reseruandos esse iudicauerint, referent in quorum fidem &c. Dat. Romæ die nona mensis Ianuarij Anni M. D. C. I. † Hoc est decretum.

Sed de hac regula satis, ad alteram veniamus.

6 Absoluere igitur ab his censuris potest Rom. Pontifex, ex quo ipse eas tulit, & earum absolutionem sibi reseruauit, vt habetur in initio huius Capituli, & ob ea, que præmissimus.

Item absoluere Roman. Pontifex potest etiam, qui eas non tulit, sed successor eius est, nam qui in alicuius locum succedit, eius potestatem accipit, vt id nos in hac materia probauimus in tractatu nostro de Censuris, in Tab.

l. c. 4. §. 1.

7 Excipitur tamen ubi abdicat,

set se a Pontificatu, id enim potest, vt habetur in c. 1. de renn. libr. 6. nam tunc Pontifex esse definit. arg. c. 1. & 2. de ord. abijs, quæ Episc. renn. c.

Postremo excipitur, vbi rationis usum nõ haberet, vt pote quia in furorem, & in amentiam incidisset, nam quod tunc non intelligit quod agit, ob eam rem absoluere non potest. At quid tunc fiet? dabitur curator a Collegio Cardinalium, qui absoluet, & reliqua ager.

Verf.

Verf. Nisi in mortis articulo constitutus.

S V M M A.

¶ *Articulus mortis quisnam dicatur.*

EX hac parte colligitur excommunicatum, ac censuris obligatum per hanc Bullam in articulo mortis ab alio, quam a Romano Pontifice absolui posse, idque semper seruatur, vt habetur in decreto præmissio, quam rem, vt absolutam habeamus, hæc explicanda sunt.

Primum, quid articulus mortis sit, & quando in articulo mortis quis constitutus dicatur, quo ab alio absolui possit. Deinde, an si Romano Pontifex id non dixisset, in eo articulo constitutus ab alio, quam a Romano Pontifice absolui posset. Tertio, quinam sint, qui tunc absoluere possint. Quarto, an laici. Quintò, quid si impediatur ratione alia, quo minus Romano Pontificem a deat, quid tunc faciendum.

Postremo, quid si absoluendus a censuris, & a peccatis sit, & ob temporis angustiam absolui is nequeat, quid tunc agendum. His enim præmissis, absolutam partem hanc habebimus.

Quoad primam quæstionem igitur articulus mortis is dicitur, vbi quis moritur, aut probabiliter

moriturus existimatur. arg. l. 3. c. cum seq. ff. de dona. cau. mort. atque ita sentiunt DD. Bal. in c. pastoralis. num. 4. & Abb. num. 3. de off. ord. & Barto. in l. 1. quem sequitur ibi Ias. num. 28. C. de sacrosanct. Ecc. & Nauatr. in Man. cap. 2. num. 9. & cap. 26. num. 31. Quare si quis in mari sit, tempestateque graui orta naufragium probabiliter immineat, hunc in articulo mortis constitutum dicimus. Idem sentimus de eo, qui prælium ingressurus sit.

Idem concludimus de iis, qui a carnifice necandi sunt, & qui se castrandos tribuunt, sicut etiam de muliere partui proxima, vbi difficiliter parere solet, vbi primo parit, hi omnes ergo, & horum similes, vel in mortis articulo sunt, vel mortis articulus saltem imminet, quod sat est, vt probatur per c. eos. de sentent. excomm. versic. propter imminens mortis periculum, atque sic asseruit Rebuff. in Prax. benefic. in exposit. Bullæ Cœnæ Domini artic. 13. ver. Mortis. in verb. articulo, nam ibi ait in articulo mortis etiam esse in re nostra non solum, vbi ob morbum in tali statu est, verum etiam vbi mortis periculum est, aut ab hoste, aut a prædonibus, aut ob nauigationem, aut ob iter periculosum, aut ob senectutem, & ob huiusmodi alia pericula, vtpote vel est damnatus ad mortem. Quamuis Sor. contrarium senserit q. 18. quæstio. 4. art. 4. versic. Quæris autem quis

Dd 3 quis

quis dicatur. libr. 4. vbi aliud esse periculum mortis, aliud articulum mortis sensit, cuius sententiam im probavit, ac rectè Nanarr. capitu. 27. num. 172. versicu. ceterum fa- cessat, & hoc ob cit. capitu. eos. Et sententia hæc, vt idem sint, quo ad effectum hunc absolutionis arti- culus mortis, & periculum mortis, cõis est, vt testatur Couar. in cap. Alma. par. 1. §. 11. numero 8. vers. Tertia. de sentent. excommunic. libr. 6. quamuis ipse opinionem hanc non admittat, nisi graue, & morti proximum periculum sit. Hic ergo articulus mortis dicitur quoad rem nostram.

Et quoniam diutius durare po- test ob eã rē excommunicatus ab- solui semper poterit, quid enim si in nauis decem, quindecimve dies graui tempestate orta huc, illuc ve fluctibus quis impellatur? plane in articulo mortis semper hic esse dicitur.

Quo igitur ab alio, quam a Ro- man. Pontifice ab his censuris q̄s absoluator, in articulo mortis exi- stens, & in his angustiis depræhẽ- sus esse debet.

Postremo requiritur etiam, vt eius facultas non detur, a quo iu- re communi absolui debet, vt pro- batur in cit. capitu. eos. de sentent. excommun. vers. Cum ad illum, a quo alias de iure fuerant absol- uendi, etenim vt quis a non suo iu- dice absoluator, extraordinarium remedium est, vt vero quis a suo absoluator, remedium ordinariũ.

argum. capitu. omnis. de poeni. in antiq. & cap. fin. de constitut. & l. si. ff. de iurisd. om. iu. At vbi reme- dium ordinarium locum habere potest, extraordinario locus est. argum. leg. in causã. 2. ff. de min. & l. in prouinciali. §. si in loco com- muni, vbi Bartol. Iaso. ac DD. no. si. de oper. nou. nun. ergo ubi alias proprii iudicis facultas nõ datur, extraordinario huic locus erit. Quare si in articulo mortis con- stitutus Roman. Pontificis facul- tatem habet, absolui ab alio nõ po- terit. Facultatem autem ordinarii tunc quis non habet, vbi periculum est, si ipse a deatur, ne in censura constitutus interim decedat. argu- men. cap. qua fronte. de appella. vers. Ne in excommunicatione decedat, in antiq. & cap. venerabi- libus. §. sane. vers. Ne periculum, de sentent. excommun. lib. 6. & ci- ta. cap. eos. ead. Et de hac prima quaestione satis iam ad aliam trã- scamus.

§. V. M. M. A.

I Absolui an potuisset quis in articulo mortis ab alio quam a Roman. ponti- fice a censuris huius Bullæ, si Roman. Pont. id non concessisset.

I.

I **S**. Secunda quæstio est, san scilicet potuisset quis in articulo mortis constitutus absolui ab alio, quam a Roman. Pontifice, si id non dixisset, concludo & tunc ipsum absolui potuisse.

Primo, quia semper clausula hæc addi solet, vt scilicet in articulo mortis possit quis absolui ab alio, ab eo, cui reseruata est absolutio, vt habetur in capit. si quis sua dente diabolo. 17. quæst. 4. & cap. clericis. §. a supradictis, & ibi not. Glo. in verb. Mortis. de immunit. Eccl. libro sexto. & in capi. filius. §. præsentis. ibi, nisi duntaxat. de peccat. eodem lib. & in ca. pastoralis. §. 1. de offic. ordin. in antiq. & Clement. 1. §. pe. in fine, & ibi no. Glo. in verb. mortis. de hære. & in Clement. 1. paulo post principium. de poenit. & in extrauaga. suscepti regiminis. §. si vero aliqua singularis persona. de elec. cum similib. si ergo apponi semper solet, & ommissa pro apposita nihilominus habetur, nam clausula in actu aliquo apponi solita, etiam si omnino ommissa sint, pro apposis tamen, & expressis habentur, vt probatur per leg. fin. in fine. C. de fide iuss. & ibi not. Bald. & Iason. communiter hoc receptum sensit in lin. argentarius. numer. 7. cum sequen. ff. de eden. idem quoque sensit Felin. in cap. cum M. Ferrarien.

sis. numer. 7. cum multis seq. uersicu. Not. quarto. de constitu. non est igitur quod de hoc dubitemus.

Secundò facit, quia si de hoc Roman. Pontifex interrogatus esset, an tunc vellet quem absolui in huiusmodi articulo constitutum, esto id non dixerit, sine dubitatione dicendum est id se velle reseruum, nam ex quo eius vicarius est, qui quacunque hora ingruerit peccator peccata sua, non recordatur amplius, eius vestigia quoad fieri potest, eum imitari censendum est. arguen. capit. super litteris. in fine. de rescrip. at ubi legislator id, quod omisit, dicturus fuisset, & concessurus, si de hoc interrogaretur, perinde haberetur, atque si id dixerit, atq. concesserit, vt tradidit Glo. communiter recepta in l. tale pactum. §. si ff. de pact.

Postremo facit decisio, ac declaratio Trident. Synod. de poenit. cap. 7. ses. 14. nam consuetudinem hanc semper fuisse testatur, ut nulla sit reseruatio in articulo mortis tam peccatorum, quam censurarum, Veruntamen præ ad modum, dicitur enim ibi, ne hac ipsa occasione, aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reseruatio in articulo mortis, atque ideo omnes sacerdotes quoslibet poenitentes a quibusuis peccatis & censuris absolueri possunt. Hæc ibi S. Synod. ex quibus proposita conclusio

clusio solidissime probatur, esto igitur Rom. Pontifex id non expressisset tamen pro expresso haberetur, sed de quaestione hac itidem satis, ad tertiam veniamus.

S V M M A.

- 1 *Absoluere in articulo mortis sacerdos potest a censuris Bullæ Cœnæ Domini, & ab aliis, quæ regula multis modis amplificatur.*
- 2 *Absolui potest excommunicatus in articulo mortis constitutus, esto a peccatis non absoluitur.*
- 3 *Absoluere in articulo mortis Episcopus potest excommunicatum a quocunque, quæ regula multis modis amplificatur.*
- 4 *Absolutus in articulo mortis a censuris absolute alia non eget, si periculum illud euadat.*

II.

S Tertia quaestio est, quisnam in articulo mortis absoluere possit, concludendum est Episcopos, & sacerdotes absoluere posse, de quibus singulis agendum est, & prius de sacerdote.

- 1 Sacerdos igitur, f. ubi Romani Pontificis facultas non datur, in articulo mortis, absoluere his censuris constrictum potest, nam generatim de excommunicatione probatur in capit. fin. de sepult. & in capit. litteris. de rapt. & cap. pa-

storalis. §. præterea, & ibi not. Gl. in verb. præterquam. & Abba. numero 2. de off. ordin. in antiq. & in cap. eos. de sentent. excomm. lib. 6. æ notissime Trid. Synod. sess. 14. cap. 7. de cas. reservat. Navar. in Man. cap. 26. nume. 26. ubi rem hanc pluribus egit, & Couarr. in 6. Alma. par. 1. §. 1. numer. 8. versa. Quod si mortuus. de sentent. excomm. lib. 6. Idque merito, etenim excommunicatio fertur in primis, ut contumacia compressa saluus quis fiat, ut probauimus in Tractatu nostro de Censuris cap. 1. cum seq. Tab. 1. verum, quod contingere potest, ut ea constrictum contumacia poeniteat, & mortis periculum ipsum occupet, occupatiue se existimet, eius vero a quo iure communi absoluendus erat, facultatem non habeat, atque idcirco miser ille grauitèr conflatur, ubi eam rem pia mater Ecclesia, quæ ad se redeunti sinum non claudit, argument. capitul. ex litteris. de constitut. & cap. super eo, de hæret. libro sexto, ne sic affectus aut salutem suam desperet, aut diuinis præfidiis nudatus periculosissimo huiusmodi tempore iaceat, absoluendi ab excommunicatione, & a censuris sacerdotibus facultatem benigne concessit, sicut Trid. Synod. eod. capitul. 7. declarauit.

Sacerdos igitur excommunicatum in articulo mortis constitutum absoluere potest.

Quæ regula amplificatur, ut lo-

cum

cum habeat in alia censura, nam Trid. Synod. in cit. capit. 7. nullam excipit, veruntamen, inquit enim ibi, pie admodum, ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei semper custoditum fuit, vt nulla sit reseruatio in articulo mortis, atque ideo omnes sacerdotes quoslibet pœnitentes a quibusuis peccatis, & censuris absoluerè possunt.

Hæc ibi Trid. Synod. ex quibus patet in huiusmodi casu a quibusuis censuris sacerdotem absoluerè posse.

Item locum sibi regula hæc vè dicat, etiam si Rom. Pontifici reseruata sit, ut in casu nostro, argu. Clem. 1. de privileg. iunq. Glo. absoluerendi, & vt not. Abb. in c. si. nu. 2. de sepult. & Couar. in eod. uers. cit.

Tertio locum habet regula hæc, vel ab homine, vel a iure censura hæc lata sint, nam præterquam quod communis DD. sententia hæc est, & quod Abb. id not. in c. si. num. 2. de sepul. Trid. Synod. generaliter loquitur in eod. c. 7. nec a quo lata censura lata sit, rationem habet, ergo nec nos contrariū dicemus.

Postremo a quocunque excommunicatio lata sit, nam ratio quæ ob rem Ecclesia facultatem hanc condonat, ne scilicet, aliquis peccet, & hic locum habet, ergo & dispositio locum habere debet. argumen. capitul. cum dilecta. de confirm. vtil. & l. illud. ff. ad leg.

Aquil.

Quarto in huiusmodi casibus absoluit sacerdos, etiam si eius parochus non sit quem absoluit, ut inquit Sylu. in verb. absolutio. 1. numer. 8. versicu. Et intellige, & Sot. distinct. 18. quæst. 4. articul. 4. versic. de substantia. libr. 4. & Nauarr. in Man. cap. 26. nume. 26. & Couar. eod. uersic. Etenim Trid. Synod. eod. ca. 7. in huiusmodi casu constitutos ab omnibus sacerdotibus absolui posse ait, ergo & non parochus absoluet, quam sententiam sensit esse communem Sot. eod. art. 4. versic. At vero non nihil.

Quinto absoluit Sacerdos, quæuis & ipse aut excommunicatus, aut iurisdictione suspensus sit, sed tamen nondum denunciatus, notoriusve, nam quoad ea, quæ ad iurisdictionem pertinent, pro nõ excommunicato habetur, argum. c. ad probandum. de re iud. & ob extravag. ad euitanda, atque ita etiam sensit Nauar. eod. num. 26. uersic. dixi catholicus.

Sexto absoluit sacerdos, vbi etiam censuris irretitus, aut denunciatus, aut notorius est, nam in articulo mortis ait Triden. Synod. eod. capit. 7. omnes sacerdotes quoslibet pœnitentes absoluerè posse a quibusuis censuris, cum igitur sacerdotes omnes comprehendat, & eum, qui notoriè censura constrictus est, pro talive denunciatus, comprehendit, præterea piam matrem Ecclesiam

ob

ob animarum salutem hoc concessisse verisimile est, atque ita se sit Nauarr. in Man. eodem capitu. 26. numero 26. versicul. Quamuis autem, & capitu. 27. numer. 272. versic. Septimo quod per eadem verba, quamuis ante Trid. Synod. contrariam opinionem communem fuisse referat.

Verum, an sacerdos ob hæresim excommunicatus absolueret tunc poterit? Sot. distinct. 18. q. 4. art. 4. versicul. At vero, absolueret hunc non posse existimauit, eandem opinionem sequitur Nauarr. in Man. cap. 26. uersic. Et idem credimus. Contraria sententia verior videtur, tum quod non sacerdotum gratia, sed eorum, qui censuris constricti sunt, absoluendi facultas in hoc casu sacerdotibus data est, ut innuit Triden. Synod. eadem sess. 4. Cap. 7. versicu. Ne hac ipsa occasione, unde quocumque vitio sacerdos affectus sit, nihil intereste videtur, Tum quod sacerdos ob hæresim excommunicatus non magis excommunicatus eo est, qui ob aliam causam eodem vinculo est constrictus, quamuis ipsa hæresis delictum omnium gravissimum sit, at delicta per se non efficiunt, quod minus Ecclesie ministri sua munera obeant, quousque ab Ecclesia tolerantur. argumen. cap. uestra, & cap. fin. de cohabit. cler. & mul. cum igitur neque delictum obstat, neque excommunicatio repugnet, & hæreticus sacerdos in hoc casu absolueret

posse videtur. Accedit, præterquam quod Triden. Synod. generaliter loquitur in eod. capit. 7. priorem sententiam nulla solidiori ratione fulciti. Hæc tamen opinio locum habere fortasse posset, ubi periculum non est, ne hæreticus in errorem absoluendum inducat. Idem sentimus & de schismatico, nam & ita de schismatico non hæretico sensit Nauar. eodem capitu. 7. versic. Dixi catholicus. nume. 26. Excipio tamen & hic, ubi periculum esset, ne in errorem excommunicatum traheret, nam tunc reiiciendum omnino ipsum esse censerem. Idem & de deposito, ac degradato, ob easdem rationes, ut absolueret possint, concludimus.

2 Septimo absolueret quoque potest sacerdos excommunicatum in articulo mortis constitutum, quamuis a peccatis eundem non absoluat, ut pote quando excommunicatus morte occupatus, mutusve factus, rationis usu amisso, confiteri peccata nulla potuit, nam sacerdos in hoc casu non minus a censuris, quam a peccatis absolueret potest, ut probatur apud Triden. Synod. eod. capit. 7. Præterea a censuris absoluitur quis etiam sine peccati absolutione, atque ubi contritionis signa dedit, non est, quod dubitemus, nam & post mortem hic absoluitur, esto a peccatis per sacerdotem absolutus non sit, ut habetur in ca. sacris. & cap. a nobis. 2. de sentent. excom. atque

atque ita in hoc casu sensit Nana in Man. capit. 27. num. 272. uers. Sexto quod per hoc, sed de sacerdote satis, de Episcopo iam agamus.

3 Episcopus ergo ꝑ absoluere & ipse potest excommunicatum in hoc articulo mortis cōstitutum, nam excommunicatio referuata tunc non est, quo casu Episcopus absoluit, ut habetur in ca. nuper, & ibi communiter no. de sentent. excommun.

Præterea Episcopus sacerdos est, non enim Episcopus consecratur, nisi sacerdos sit, ut DD. communiter inquirunt, at sacerdos absoluere potest, ut iam uidimus. Hęc regula eisdem modis, quibus superior de sacerdote, amplificatur.

Item locum habet vel dignitati, vel ordini renunciauerit, nam quod nihilominus & sacerdos, & Episcopus remanet, absolueret poterit. argumen. tot. titul. de ordin. ab Episcop. qui Episcop. renunc.

Tertio absoluere potest, etiam si nondum consecratus sit, sed tantum confirmatus aut institutus, aut prouisus, nam tunc ea, quæ iurisdictionis sunt, exercere potest, ut tradidit Gloss. communiter recepta in capitul. transmissam. de elect.

Quare & Vicarius ab eo institutus absoluere poterit, esto sacerdos non sit, dummodo enim sit clericus, in cuius numerum quis

adscribitur per primæ tonsuræ susceptionem, ut habetur in capitul. cum contingat, in fine. de atat. & qualitate a censuris absoluere potest, nam & ut quis censuras ferat, fat est, ut primam tonsuram hēat una cum iurisdictione Ecclesiastica, ut probauimus in cap. 2. §. 10. numero 8. in Tractatu nostro de Censuris Tab. 1.

Excipitur tamen solennis absolutio, nam nisi sacerdos sit, ea ratione absoluere non potest, ut probauimus in eodem §. 10. numero sexto.

Item excipitur peccatorum absolutio, & in hoc casu etiam sacerdos esse debet. argumen. capit. omnis. de pœni. & ut probauimus in commentario nostro de pœni. Tab. 1. Vicarius Episcopi, ergo absoluere poterit excommunicatū in hoc articulo constitutum tam subditum, quam non subditum, etiam si sacerdos non sit, tum qđ & sacerdos in hoc casu alterius Parochiæ pœnitenti absolutionē tribuit, ut sensit Trident. Synod. c. 7. & nos id comprobauimus in eadem Tab. 5. cap. 2. numero 1. uers. Aut delegatum, ergo idem & hic, cum in vtroque casu eadem ratio, scilicet animarū fauor agatur, ut probatur apud Triden. Synod. eodem capi. 7. uersicul. veruntamen piē admodum, iunct. capitul. sacris, & cap. a nobis, 2. de sentent. excommun. tum quod verisimile est, Ecclesiam de hoc interrogatā concessuram id fuisse, ergo perinde

deest, atque si id concessisset, ut tradidit Gl. communiter recepta in l. tale pactum. §. fin. ff. de pact. Nec repugnat apud Trid. Synod. in eodem capitu. 7. sacerdotes nominatos tantum esse, qui in hoc casu absoluant. & in cap. fin. de sepult. nam ob id in eo capitu. 7. sacerdotis mentio fit, quoniam de ministro pœnitentiæ ibi agitur, q̄ solus sacerdos esse potest, ut habetur in ead. ses. c. 6.

Præterea sacerdotis mentio etiam facta est, quoniam qui in eo articulo constitutus est, confessio nis susceptione obligatur, ut concludimus in eadem Tabula. 5. capitul. 26. numero quinto. ac propterea frequentius sacerdos accersitur.

Accedit quod tunc, qui vult absolui, eum peccati pœnitet, & ob id, quoniam pœnitens cupit a peccatis etiam absolui, ob eam rem sacerdos accersitur, præterquam quod in promptu magis sunt sacerdotes, quam Vicarii huiusmodi, nullus enim locus tam parvus est, qui non habeat sacerdotem aliquem: quod igitur frequentius sacerdotes accersuntur, ob eam rem mentio eorum facta est, non idcirco tamen Vicarii excluduntur. ar. l. unic. iunct. Gl. C. de rapt. virg.

Non repugnat demum cit. ca. fin. de sepult. nam præter rationes proxime allatas, quid ibi factum sit, narratur. A proposita igitur concussione discedendū non est.

Episcopus ergo & sacerdos absoluere ab his censuris possunt, ut probauimus.

4 † Quæ absolutio liberat ipsum excommunicatum ab excommunicatione, ut nulla deinceps requiratur alia absoluto, uel moriatur, vel non moriatur, ut de communi sententia testatur Couar. in cit. cap. Alma. par. 1. §. 1. num. 8. versicu. quod si mortuus, nam vere absolutus est, ut ait Nauarr. in Man. cap. 26. num. 26. versicu. An autem, qui absoluitur. ibi, tū quia licet excommunicatus, & Sot. dif. 18. quæst. 4. art. 4. in solut. secund. arg. lib. 4. ubi & S. Thom. idem sentire ait.

Nec repugnat, si dicatur huic, ubi periculum illud euasit, eū ad eundum esse, a quo iure ordinario absoluendus erat, quasi uere absolutus non sit, ut habetur in c. de cætero, & in capit. ea noscitur. de sentent. excommun. in antiq. & in capit. eos. eod. lib. 6. nam non aditur, quo absoluat, sed quo mandatum recipiat ab eo illius, quo fieri a se uelit, sicut dicitur in cit. iuribus.

Id quod etiam hinc comprobatur, quoniam ubi superiorem non adit, in eandem excommunicationem specie, & non numero incidit. ob cit. cap. eos. de sentent. excommu. at si non esset uere absolutus, non rectè diceretur in excommunicationem eandem incidere, in qua iam est. argum. §. extraneis, iunct. Gl. de ad eūda. In fi. de

de heredit. qualif. & differ. Vere igitur absolutus est. Verum quid de laico? in sequenti præstabitur.

S V M M A.

I Laicus an absolueret a censuris, & ab excommunicatione in mortis articulo constitutum.

III.

§ Quæstio hæc nobis explicanda proposita est, an laicus in articulo mortis constitutum absolueret ab excommunicatione possit, Gl. in c. pastoralis. S. præterea. de offi. ordi. & Glo. in c. a nobis. 2. in verb. non potuerit. de sentent. excom. laicum absolutionem hanc tribuere existimauerunt, & opinionem hanc benignamque dixere, has Glo. notandas inquit Abb. in cir. ca. a nobis. num. 10. easdem sequitur Rip. ubi & modernos ita tenere ait in Tractatu de peste. cap. de privileg. iu. causa pestis. num. 46. item Sylv. in verb. absolutio. 1. num. 8. uer. Imo in dicto casu, & Tab. eod. 2. num. 8. & Armill. eod. num. 40.

Pro quorum sententia citatur primo cap. sanctum est. de consec. dist. 4. ubi penitentem in huiusmodi articulo constitutum a laico reconciliatum legitur, ergo excommunicatus a laico reconciliari, atque absolui potest, nam excommu-

nicatus, dum absolvuntur, reconciliari videntur, ut habetur 26. quæstio. 6. atque responderi potest primum, quid ibi factum sit, narrari, an autem reconciliatio illa valuerit, non dicitur.

Præterea de penitente ibi soleniter agitur, qui non necessario excommunicatus est, ut dixit quoque Nauarr. capit. 1. in principio. num. 86. ibi, non obstant. de penit. dist. 6. & Glo. sensit etiam in capitu. a nobis. 2. in verb. non potuerit. de sentent. excommunicat.

Nec repugnat 26. q. 6. nam, quod & animaduertit ibi Arc. in initio, Gratianus quæstionem proposuit de excommunicato, auctoritates vero quas citat, de solenniter penitente agunt. Postremo esto ibi de excommunicato agatur, tamen nunquam laicum, sed sacerdotem solum in huiusmodi articulo reconciliare posse ibi dicitur, non ergo ea quæstione eorum sententia comprobatur, secundo loco pro hac sententia sic argumentantur, penitens in articulo mortis constitutus laico peccata confiteri potest, ut habetur in cap. quem penitet. de penit. dist. 1. ergo & excommunicatus in eodem statu constitutus a laico absolui poterit. Verum neque ratione hac ipsorum opinio nititur, nam esto fieri possit laico peccatorum confessio, & ob ruborem penitenti proficit, non ideo tamen penitentem confessum absolueret laicus poterit.

terit, quod erat probandum, nam laicus absoluendi a peccatis potestatem non habet, ut dicitur in cap. quem poenitet. versic. Et si ille, & asseruit Trid. Synod. sess. 14. de ministro poenitentiae. capitu. 6. & nos in commentario nostro de poenit. id explicauimus. capitu. 2. numero 3. non modo igitur ratio hæc eorum sententiam non tueretur, sed contra potius ipsam oppugnat, nam sicut in eo articulo laicus a peccatis non absoluit, quamuis ea confessio, ut diximus, ipsi profit, ita neque a censura absoluet, quamquam si excommunicatus a laico absolutionem peteret, in hoc absolutio ei prodesset, quod mortuus absolutionem consequeretur, ut qui ea ratione contritionis signa dederit: quod, ut quis post mortem absoluetur, requiritur. argumen. capitul. sacris, & capitu. a nobis. 2. de sentent. excom.

Quare cum nulla probabili ratione sententia hæc nitatur, contrariam amplexati sunt Sot. disti. 18. quest. 4. artic. 4. versicu. Vtrum vero, ubi & Palud. idem asserere ait. libr. quarto, & Nauar. in Man. cap. 26. num. 26. versicu. Dixi presbyter, & cap. 27. numer. 252. versicu. Sexto, & versu. Septimo, & in cap. 1. in principio. numer. 83. cum sequen. de poenit. dist. 6. ubi questionem hæc disputauit, & Couar. in cap. Alma. par. 1. S. 11. nume. 9. de sentent. excommun. lib. 6. versicu. sed Glo. in dist. capit. a nobis,

& Iacob. de Graff. cap. 15. nume. 55. lib. 4. decis. cas. consc.

Probatum autem sententia hæc primo, quoniam facultas absoluendi ab excommunicatione, ut ait Palud. idcirco ei, qui alias non potest, in huiusmodi articulo tribuitur, quo peccatorum absolutio tribuatur, ergo laicis facultas hæc tributa non est, cum a peccatis absolueri nequeat, ut iam vidimus, hæc ratio mihi non satisfacit, nam æque facultas absoluendi a peccatis, atque a censuris in hoc casu tributa est, ut habetur apud Trident. Synod. eadem sess. 14. capitul. 7.

Vnde secundo dicebat idem Palud. absolutio facta a laico, neque corpori, neque animæ prodest, nam, si excommunicatus Deo amicus ab hac vita migrauerit, post mortem absolui poterit, atque tunc corpus Ecclesiastica sepultura donabitur, anima vero Ecclesiæ suffragiis adiuuabitur, hæc itidem ratio mihi non aridet, quid enim si Roman. Pontifex qui longe abest, & ad quem difficilis aditus sunt, absolueri hunc haberet? arg. capi. a nobis. 2. de sentent. excommun. plane interim & corpus Ecclesiastica sepultura carebit, & anima Ecclesiæ suffragiis priuabitur. argumen. capit. sacris, & cap. a nobis. 2. de sentent. excommunic. neque igitur ratio hæc firma videtur.

Tertio sic dicebat Nauar. facultas absoluendi a censuris in articu-

iculo mortis sacerdotibus con-
donata est, vt habetur apud Trid.
Synod. eodem cap. 7. ergo aliis de
negata videtur. argument. l. cum
prator. ff. de iudic. & cap. nonne.
de præsumpt. ad hanc rationem
per ea, quæ in antecedenti qua-
stione attulimus, responderi etiã
potest.

Quid igitur concludendum?

Ego sententiam hanc vti verissi-
mam amplector, quam & his ra-
tionibus probo.

Primum, quoniam si laicus a cõ-
foris absolueret, plura specialia, vt
ita dicam, eodem concurrerent,
scilicet, vt laicus habilis fieret ad
Ecclesiasticas res tractandas, con-
tra cap. decernimus. de iudi. & ut
alterius iurisdictionem exerceret,
contra capitu. fin. de constit. libr.
6. & l. fin. ff. de iurisd. omn. iu. quæ
in sacerdote simul non contingunt,
at plura specialia circa idem con-
currere non possunt. argumen. l. 1.
& ibi communiter not. C. de dot.
promis. Deinde quoniam vbi Ec-
clesia laicum aliquid Ecclesiasti-
cum facere posse voluit, id expres-
sit, & declaravit, ut dixit Glos. fin.
in capitu. fin. 24. qu. 1. & sequitur
eam Nauarr. in capit. 1. in princi-
pio. num. 87. de pœnit. distin. 6. &
Couar. in capit. Alma. par. 2. §. 11.
num. 9. versicu. Nihilominus opi-
nio contraria. de sentent. excom.
lib. 6.

Declaratur hoc de baptismo
in necessitate. de consecr. distin.
4. & in cap. vbi periculum. §. prate

rea, & ibi no. Gl. in uer. præsumat.
de elect. lib. 6. cum simil. Cum igi-
tur nusquam in iure quoad abso-
lutionem hanc in huiusmodi ca-
su mentionem laici fecerit, nul-
quam laico potestatem hanc de-
derit, neque nos illi eam dare de-
bemus, vitanda enim legum cor-
rectio est. argument. capitul. cum
expediat. de elect. libr. 6. & l. præ-
cipimus. C. de appellat. & leg. iu-
bemus. C. de testament. laicus er-
go neque in hoc casu a censuris
absoluit. Et de hac quæstione iti-
dem satis, iam aliam quæstionem
aggrediamur, quam in sequenti
aboluemus.

S V M M A.

- 1 Impeditus, quo minus Roman. Pontif.
adeat, per hanc Bullam excommuni-
catus, an ab alio absolui possit, et quis
absoluat.
- 2 Impedimentum legitimum quodnam
sit, quo ab alio quam a Rom. Pontif.
extra mortis articulum absolui possit
ab excommunicatione.
- 3 Articulo mortis existente, si excom-
municatus ab excommunicatione, &
a peccatis absolui non possit, ob
mortis angustias, quid tunc facien-
dum.

§. Quæst.

IV.

§ Quarta quæstio est, si quid si in mortis articulo excommunicatus non sit, sed tamen ratione alia impediatur, quo minus Romanum Pontificem adeat, ut pote aut paupertate, aut inimicitijs, aut senectute, aut huiusmodi aliis impedimentis, quæ habentur in capitu. quod de ijs, & in capitul. ea noscitur, & in cap. quamuis. de sentent. excommunic. quid tunc faciendum, & sic an ab alio, quam a Roma. Pontifice absolui possit?

Hanc quæstionem, ut absolutam magis habeamus, generatim eam disputabimus, præmissis tamen nonnullis prius.

Præmitto igitur primum, ubi quis in excommunicationem incidit eius cap. si quis suadente diabolo. l. 7. quæst. 4. id est ob clerici percussorem, si Roma. Pontifex adiri non possit, est enim ei excommunicationis huius absolutio seruata, a proprio Episcopo hunc absolui posse, ut habetur in cit. cap. quamuis, & in c. ea noscitur, & in c. de cætero. de sentent. excom.

Item præmitto a proprio Episcopo, proprio ve sacerdote absolui eum posse, qui in excommunicationem incidit, propterea quod ob illud erat excommunicatus, ubi adire eum non potest, cui eius ex

communicationis absolutionem Canon reseruauit, ut habetur in cit. c. nuper. de sentent. excom. & in his terminis quæstio hæc non disputatur.

Postremò præmitto, quæstionem hanc disputari in aliis censuris a quocunque iure latis, & etiam ab homine, quarum absolutionem alteri, ac præsertim Rom. Pontifici reseruata sunt.

His sic præmissis, duo inuestiganda nobis sunt, an scilicet, ubi excommunicatus impeditur, quo minus iudicem adeat, qui communi iure absoluendi potestatem habet, ab alio absolui possit.

Postremo esto id possit, quisnam tunc eum absoluat.

Quo ad primum igitur Innocentius in cap. quamuis. vers. sed si alias. de sentent. excommuni. excommunicatum ob aliam causam, quam ob clerici percussorem, si impediatur, quo minus eum adeat, ad quem absolutionis tributio iure ordinario pertinet, ab alio absolui non posse existimauit. Et hoc ob eam rationem, quoniam in excommunicato ob clerici percussorem hoc tantum permissum reperitur in cit. c. de cætero, & in c. ea noscitur, & c. quamuis. de sentent. excommuni. ergo secus de aliis excommunicatis sentiendum est, exceptio enim contrariam regulam esse significat. argumentum nam quod liquidum. §. si. ff. de pen. leg. & leg. cum prætor. ff. de iud. & capitu. nonne. de præsumpt. Felin. qui

qui contrarium sentit, rationem hanc improbat, nam in ea ea non scitur, & in c. quod de his, excommunicatum extra mortis articulum constitutum, impeditum tamen, quo minus ordinarium absoluto rem adeat, absolui posse dicitur, & tamen ibi non speciatim de excommunicatione ob clerici percussione, sed generatim de excommunicatione agitur, ergo ob aliam causam excommunicatus, & impeditus, ut diximus, absolui ab alio poterit. Hæc Fel. quem sequitur Syluest. in verb. absolutio. 4. nume. 7. versic. Quarto: Verum responsio hæc mihi non satisfacit, ne vera est, nam ibi de excommunicatione ob Clerici percussione agitur, id quod hinc probatur, quoniam in cit. cap. quod de his. Roman. Pontifex inquit eum, qui se asserit in Canonem latae sententiae incidisse, non aliter quam per Sedem Apostolicam, vel eius legatam absolutionis beneficiū obtinere posse, at Sedis Apostolicæ legatis ex omnibus excommunicationibus, quarum absolutio Pontifici Max. referuata est, eius excommunicationis absolutionem tantum tribuit, qua clericorum percussores constringuntur, ut probatur in c. quod translationem. de off. le. vbi Abb. atque DD. not. ergo de ipsa excommunicatione agi concludendum est, & quamuis speciatim excommunicationis huius mentio ibi non fiat, tamen ex quo ad aliam excommunicationem ea iu-

ra referri nequeunt, de hac ibi agi necessario fateri debemus, arguuntur: nominatim, cum traditis ibi a DD. ff. de lib. & posth. Quare cum nulla ratione opinio hæc nitatur, contrariam amplexati sunt Fel. in cit. capit. quamuis, & Abb. sibi contrarius in cit. cap. de exte. re. nume. 1. versic. Et circa hoc, & Anch. in capit. eos. num. 1. versic. Tertio not. ibi, Sed hic quaritur. & Gemin. nume. 5. eo. de sent. excommunic. libro 6. & Syluest. in verb. absolutio. 4. numero 7. versic. Quarto, vbi de communi testatur, & Nauar. in Man. cap. 27. numero 89. versic. ad primam probatur autem sententia hæc, quam uti verissimam ego etiam sequor, quoniam ratio reddi non potest alia diuersa, quam obrem id in excommunicatione clerici permittatur, & non in aliis excommunicationibus, cum igitur & eadem ratio & in aliis sit, idem statui & de ipsis debet. ar. c. cum dilecta. de confir. vtil. vel inutil. & l. illud. ff. ad leg. Aquil.

Confirmatur hoc, quoniam si in tali graui casu, vbi Dei ministri offenduntur. ar. c. quantæ. de sentent. excom. ut absoluat, permissum est, multo magis & in aliis id permissum esse debet, argument. auth. multo magis. C. de sacrosanct. Eccl. Postremo probatur etiam per cap. eos. de sentent. excomm. lib. 6. nam pro certo ibi habetur generaliter hoc concessum esse, ut excommunicatus ab

Ee alio

alio absoluat, vbi impeditur, quominus eum adeat, a quo iure ordinario absoluendus erat, Eos, qui a sententia Canonis, vel hominis, dicitur enim ibi, cum ad illum, a quo alias fuerant absoluendi, nequeunt propter imminētis mortis articulum, aut aliud legitimum impedimentum pro absolutionis beneficio habere recursum, ab alio absoluuntur, &c. Ecce hic generaliter Romanus Pontifex loquitur, tum quod non distinguit, quam ob rem sententia censuræ lata sit, tum quod tam de sententia ab homine, quam a iure lata agit, ac pro certo habet, vbiunque quis legitimè impeditur, quo minus eum adeat, a quo iure ordinario fuerat absoluendus, vel ab homine, vel a iure censura constrictus sit, & ex quacunque causa absolui ab alio posse: ergo & generaliter intelligi debet, argument. l. de pretio. ff. de publ. in rem act. & l. 1. §. generaliter. ff. de leg. præstand. Ab hac igitur sententia non discedemus.

Que locū habet etiam, vbi quis & ab homine censura constrictus est, ob cit. c. eos, vbi Gem. & Anc. id not.

Item locum sibi vendicat, esto excommunicatus ad absolutorem ordinarium procuratorem mittere posset, nam nihilominus absolueretur, quamuis procuratorem non mittat, quandoquidem a lege ad id non obligatur, atque

ita dixit Nauarr. in Manual. cap. 27. numero 90. versicul. Ad quintam.

Atqui an in excommunicatis per hanc Bullam proposita sententia locum etiam habebit? Ob hanc enim rationem antecedentem quæstionem disputabimus.

Ego cenfeo & in his excommunicatis locum habere.

Primum, quia hi duo casus (vt excommunicatus absolui ab alio possit, vbi nequit, aut propter imminētis mortis articulum, aut propter aliud legitimum impedimentum) pro absolutionis beneficio ad illum habere recursum, a quo alias de iure fuerat absoluendus, æquiparantur per cit. capit. eos. de sentent. excom. lib. 6. Eos, dicitur enim ibi, qui a sententia canonis, vel hominis, cum ad illum a quo alias de iure fuerant absoluendi, nequeunt propter imminētis mortis articulum, aut aliud legitimum impedimentum pro absolutionis beneficio habere recursum, ab alio absoluuntur, & cæt. Ecce hic per Canonem hi duo casus æquiparantur, ex quo eodem iure ipsos facit, ergo ex quo Roman. Pontifex permittit, vt in articulo mortis excommunicati per hanc Bullam ab alio absoluantur, vt idem possint illi, qui ad ipsum confugere nequeunt, concessisse dicendum est, nam vbi lex duo æquiparat, quod de iure deinceps statuit, & de alio

sta-

statuisse intelligitur, vt not. Gloss. fin. in l. 1. & ibi Bartol. ac DD. C. de furt. & Glo. in l. vero quod contra. ff. de leg. & id locum habet etiam in materia correctoria, vt ait Barr. in l. Marcellus. in prin. ff. ad Trebel. & sequitur Iaso. in l. 1. numero 27. ff. de leg. 1.

Secundo facit, quoniam ratio, quamobrem id conceditur in articulo mortis, ea est, ne contingat quem excommunicatum sine absolutione mori, vt sensit Trident. Synod. sess. 14. cap. 7. de cas. referuat. at hæc ratio in impeditis huiusmodi etiam locum habet. arg. cap. qua fronte. de appell. ergo & dispositio vigere debet. argumen. cap. cum dilecta. de confirm. vtil. vel inutil. & l. illud. ff. ad leg. Aquil.

Postremò facit, quoniam si contrarium diceremus, ad impossibile quodammodo quis obligaretur contra c. erit autem lex. dist. 4. & l. impossibilium. ff. de reg. iur. Ac planè qua ratione pauper, senioque confectus, qui vix pedibus conficit, Rom. Pontif. adibit? Nec obstat mentionem articuli mortis tantum factam esse, nam ob consuetudinem id receptum est, non autem quo alter casus excluderetur, ita igitur in hoc sentio, saluo & cat.

Verum quis in hoc casu absoluet? Videbatur dicendum & sacerdotem, & Episcopum absolvere posse, nam & sic de articulo mortis iam antea conclusimus.

Atqui contrariam sententiam amplector, vt scilicet Episcopus tantum hic possit. Primo argumēt. cit. capitu. ea noscitur, & c. de cetero. de sentent. excommunic. nam ibi, qui ob huiusmodi causas impediuntur, ab Episcopis ipsos tantum absolui ibi dicitur, ergo ipsi tantum absolvere queunt, atque sic not. Glo. in cit. capit. de cetero. in verb. licet, & ibi quoque no. Abb. numer. 1. & sic asserunt Syluest. in verb. absolutio. 4. numer. 7. & Nauarr. in Man. cap. 27. num. 89. versicu. Ad primam vero, & vers. Ad septimam.

Præterea confirmatur hæc, quoniam, vbi auctor excommunicationis huiusmodi absolutionem sibi non referuat, absolutio communi iure referuatur. Episcopo tantum, mortis articulo excepto, vt habetur in cit. cap. nuper. de sentent. excomm. & vt nos in tractatu nostro id probauimus, ergo idem & in casu nostro, nam vbi auctor in aliqua dispositione quid faciendum sit, non prescribit, ad ius commune confugitur. argument. l. commodissimè. ff. de libe. & posthum. Nec obstat, quod diximus supra de articulo mortis, nam ob eam rem ibi conclusimus, & sacerdotem absolvere posse, quoniam sic iure in eo casu cautum est, ad quod confugitur, vbi auctor dispositionis speciatim non disposuit, vt proxime probauimus, quod in casu nostro factum est.

Atqui si legitimum impedimen-

Et 2 tum

tum quodnam diceretur? deinde
quandiu impedimentum hoc du-
rare debet?

Quoad primum sentio impedi-
mentum illud legitimum esse, ubi
excommunicatus eum ad eundem,
a quo iure ordinario absoluedus
est, aut vitam, aut famam probabile
periculum addit, aut rei familiaris
grauem iacturam facit, aut alius
detrimento graui est. arg. cit. cap.
de cetero, & ca. quod de his, & c.
mulieres. de senten. excomm. &
multo magis qui nulla ratione ire
potest.

Quare qui adeo fenex est, ut iti-
neris labores non ferat, qui visu
sibi, suæque familiae quaerit, mu-
lieres ob sexus verecundiam, qui
inimicos verentur: hi omnes, ut le-
gitime impediti, absolui a suo or-
dinario poterunt, quamuis in hoc
plurimum iudicis arbitrium verse-
tur. arg. l. i. ff. de iure delib. & c. de
causis. de off. deleg.

Quo ad alterum vero, quantum
temporis impedimentum hoc du-
rare debeat, quicquid dixerit Na-
uar. in Man. cap. 27. num. 98. rem
hanc his regulis concludendam
censerem.

Prima quarum hæc est, si impe-
dimentum hoc quamdiu perman-
surum sit, ignoretur, vel diutur-
num fore pro certo habeatur, pro-
babilitate existimetur, hic sic a
censuris impeditus absolui pote-
rit, cum quod sic impedito succur-
ritur, ne excommunicatus moria-
tur, contra ca. qua fronte. de app.

itemque ne diutius Ecclesie præsi-
diis priuetur, quod ab Ecclesie
pietate alienum est, quæ nemini
ad se redeunti sinu claudit. arg. c.
ex litteris. de constit. in antiq. &
c. super eo. de hæret. lib. 6. tum quod
& alteri offenso subuenitur, quan-
doquidem in impedimento cessan-
te, quam primum eum adire de-
bet, a quo fuerat absoluedus, alio-
quin in eandem excommunicatio-
nem rursus incidit, ob c. eos. de sen-
tent. excom. lib. 6. multo magis au-
tem hæc locum habebunt in impe-
dito in perpetuum.

Alteræ vero regula hæc est, ubi
vel pro certo habetur, vel probabi-
liter existimatur impedimentum
breuius fore, tunc impedimentum
hoc ad absolutionem tribuedam
non prodesse, tum quod pauci te-
poris ratio haberi non debet. arg.
l. scio. ff. de integ. rest. tum quod ia-
ctura Ecclesie suffragiorum obedi-
entia, patientiaque bono sarcitur,
impedimentum autem quodnam
diuturnum sit, in arbitrio iudicis
collocatur. arg. l. i. ff. de iur. delibe-
rand.

Hæc locum habent de iure cõ-
muni antiquo, at hodie per Decre-
tum Congregationis Cardinalium
supra positum non licet, nisi in mor-
tis articulo, Quare in alio impedi-
mento licentia erit impetranda,
vel a Rom. Pontifice, quoad ca-
sus suos, vel a prælatis quoad ca-
sus ipsis reseruatos, quo ab alio
absoluantur. Sed de hac quaestio-
ne satis, ad postremam veniamus.

Quo -

Quoad postremam quæstio-
nem, † scilicet qui faciendum
sit si excommunicatus in articulo
mortis constitutus, & ab excom-
municatione, & a peccatis absol-
uendus sit, ob temporis angustias
vero forma absolutionis ab ex-
communicatione, & forma ab-
solationis a peccatis proferri ne-
queant. In tractatu meo de cen-
suris capitul. 7. §. 2. nu. 7. Tab.
2. cum Io. Medin. conclusi omnia
excommunicationis absolutione,
ob rationes ibi allatas, a peccatis
absoluendum hunc esse.

Modò, re diligentius perspe-
cta, concludo uno uerbo prædi-
ctum & ab excommunicatione,
& a peccatis absolui posse, quod
ut facilius appareat, præmitto in
absolutione tam excommunica-
tionis, quam peccati non neces-
sario requiri mentionem cen-
suræ, & peccatorum, ut probaui-
mus in tractatu nostro de Censu-
ris, Tab. 1. capitul. 23. numero se-
cundo, & in Commentario de pe-
nitentia. capitul. 22. numero secun-
do, sat igitur est, ut dicatur, vel a
peccatis, vel ab excommunicatio-
ne censurisve absoluat, Absoluo
te, omnis a peccatis, & a censu-
ra.

Secundo præmitto idem verbu
ad diuersa relatum diuerso mo-
do accipi posse. argumen. capit. ab
excommunicato, de rescript. & l.
1. ff. de offi. procons. & legat. & ibi
communiter not.

His sic præmissis, concludo

hac forma vtendo, Absoluo te, &
ab excommunicatione, & a pecca-
tis hunc absolui, modo absoluens
hoc animo affectus sit, ut & ab ex-
communicatione, & a peccatis ab-
soluere uelit, quo animo sunt om-
nes ferè affecti, qui absoluunt, sal-
tem uirtute, ut dixit singulariter
Ioã. Gerlo. què refert, sequitur, ac
commendat Nauarr. in c. confide-
ret. §. cautus, propè finem, versic.
Quæ moderatio est uera. de pœni-
ten. dist. 5. & in c. 1. in princ. num.
22. & num. 28. uersicu. Ex his in-
fertur unum mirabile. de pœn. dis-
6. idque merito, nam ex quo non
requiritur, ut in forma absolutio-
nis excommunicationis, peccato-
rumve mentio fiat, & idem uer-
bum ad diuersa relatum diuersè
accipiat, ut præmissimus, quate-
nus illud Absoluo, refertur ad ex-
communicationem, absolutionè
fori contentiosi significabit, qua-
tenus refertur ad absolutionè pec-
catorum, sacramentalem absolu-
tionem notabit.

Et quoniam absolutio excom-
municationis peccatorum abso-
lutionè antecedere debet, ut pro-
bauimus in Tractatu nostro de
Censuris, capitul. 7. §. secundo, nu-
mero. 5. Tab. 5. ob eam rem absolu-
tio excommunicationis (quod
hoc animo absoluere sacerdos cè-
setur, quo actus ualeat. argument.
l. 2. ff. de mil. testam.) peccatorum
absolutionem antecedere existi-
mabitur, etenim & ubi ad fore
duo instrumenta eadem die fa-

sta, nec constat, quod prius factum sit, existimatur, ac præsumitur illud præcessisse, quod continet actum, qui facit vtrumque valere, & ob id, si duo instrumenta sint, vnum testamentum filii, & aliud instrumentum emancipationis eiusdem filii, de quibus dubitetur, quodnam ex ipsis prius factum sit, instrumentum emancipationis antecessisse testamētum filii existimatur, nam alias testamentum non valeret, hanc regulam ponunt Cyn. & Bal. in l. cum in testamento. §. hæc verba. ff. de hered. instit. quam commendat plurimum Alexandr. in l. divor. tio. numero 9. versicul. sed circa hoc hic vnum incidenter. ff. solut. matrimon. & la. in l. fin. num. 25. C. de edict. diu. Adrian. tollen. ergo & idem in casu nostro, ob eandem rationem.

Hac igitur forma huic necessitati commodè, & vtiliter subuenietur.

Immo in reconciliationibus, vbi frequēs populus adest, hac forma vti poterimus.

Modo sub conditione tacita absoluamus a censuris, quatenus illis pœnitens constriktus sit, sed de hoc versiculo satis, ad alium transeamus.

Verf. Nec etiam tunc, nisi de stando Ecclesiæ mandatis, & satisfaciendo, cautione præstita absolui possit.

S V M M A.

- 1 Cautio, quam Bulla præstari iubet, ante quam a censuris quis absoluetur, quænam sit.
- 2 Ecclesiæ nomine quid significatur, ubi Bulla iubet, ut absoluetur a censuris caueat de stando mandatis Ecclesiæ.
- 3 Index Ecclesiasticus quinam sit, cuius mandatis absoluetur a censuris parere debet.
- 4 Mandata Ecclesiæ quæ absoluetur a censuris dari debent, quænam sint.
- 5 Cautio de satisfaciendo quænam sit.

IN hac parte restringit, & coarctat facultatem proximè concessam absoluetur excommunicatum per hanc Bullam in articulo mortis, vt scilicet absoluetur quidem, sed non prius quam cauerit, de stando Ecclesiæ mandatis, & satisfaciendo, simile habetur in Clem. i. §. pen. de hære. Verum, vt rem hanc dilucidiorē habeamus, præmittenda hæc sunt.

Primum, cautio hæc quænam sit. Deinde Ecclesiæ nomine quid intelligatur.

Ter-

Tertiò mandata hæc quænam sint.

Postremò illud satisfaciendo quid significet.

1 Quoad primum † cautio hæc quænam sit, Ego intelligo, & interpretor cautionem iuratoriam esse, quæ exigitur ante absolutionem excommunicationis, nã verba secundum subiectam materiã accipienda sunt. argum. le. si uno. ff. loca. & l. plenum. §. equitii. ff. de vsu, & habita. at cautio, quæ præstat ab excommunicato ante absolutionem, iuratoria cautio est, vt habetur in cap. cum desideres. versic. Cum cautio iuratoria. de sentent. excomm. ergo de cautione hac hic agitur.

Postremò Bulla præcipit, & vult, vt ante absolutionem excommunicatus hic caueat de stando Ecclesiæ mandatis, & satisfaciendo, at cautio hæc iuratoria cautio est, vt probatur in cap. ex tenore. versic. Excepto ab eo iuramento, quod tuo debeat mandato parere. de sent. excomm. & in ca. ad hæc. 2. de appellati.

Præterea de iis, qui iuramentũ præstant dicitur enim ibi, quod Ecclesiæ stabunt iudicio, &c. Ecce hic iusiurandum est, quod cautio iuratoria dicitur in cit. capit. cum desideres, in hanc igitur sententiam cautionem hanc accipiendam censeo. Et de hoc primo satis.

2 Quoad secundum † Ecclesiæ nomine etsi multa significantur, vt

declarauit Glo. in ca. si. ne prælat. vic. suas, & nos in Tractatu nostro de Censuris. cap. 8. §. vlt. Tab. 2. tamen quo ad rem nostram pro iudice Ecclesiastico accipitur, vt probatur in cit. capit. ad hæc. 2. de appell. & cap. ex parte. 1. in fine. de verb. sign. iunct. capi. ex tenore, & c. de cætero, & capit. quamuis. de sent. excomm. nam in ca. ad hæc, & in cap. ex parte. de hoc iureiurando dato de patendo Ecclesiæ agitur, & in c. de cætero, virtute illius iusiurandi iniungendum esse dicitur excommunicato absoluto, vt Romanum Pontificem a deat. Sed est illi sub iuramento iungendum, dicitur enim ibi, vt quam citius opportunitatem habuerit, Romanum Pontificem a deat. mādaturum Apostolicum suscepturus. Ecce hic agitur de illo iureiurando factio de stando, & parendo mandatis Ecclesiæ, & Romanum Pontificem esse, a quo mandatum ibi suscipiatur, dicitur, ergo ibi Ecclesiæ nomine Romanus Pontifex accipitur, sicut habetur in cap. quamuis. in fine eod. Idem habetur in cit. c. ex tenore. Mandamus itaque quatenus recepto ab eo iuramento, quod tuo debeat mandato parere, ipsum vice nostra a sententiã, qua tenetur, absolvas. Ecce hic quoque agitur de eodem iuramento, & quod alias dicitur, vt recipiatur iuramentum de stando Ecclesiæ mandatis, ibi Romanus Pontifex iubet illi Archiepiscopo, atque scribit, vt recipiat ab excom-

Ec 4 muni-

municato iuramentum, vt suo debeat mandato parere. Ecce hic Ecclesiæ nomine accipitur Archiepiscopus. Iudex ergo Ecclesiasticus est ille, qui Ecclesiæ nomine dicitur, vnde illud Euāgelii apud Matthæum. 18. Si nō audierit, dic Ecclesiæ.

- 3 Atqui Iudex hic quoniam erit? Ego in hac re sic concludendum censeo. Aut is, qui absolutionem excommunicationis tribuit, suo iure id facit, vt pote vel quod ipse excommunicauit, vel quod est excommunicatio, etsi ab alio lata, ea tamē, quam ordinario iure tollere ipse potest, & in hoc casu ipse iudex hic erit, & Ecclesia illa, cui de stando mandatis iurare debet, nam ad ipsum pertinet pœnitentiam iniungere, & satisfactiones ob offensam factam ipsi excommunicatori. Aut non suo iure absolutionem tribuit, sed alieno, quod contingit in excommunicationibus, aut ab homine superiore latis, aut a iure, vbi absolutio alteri reseruata est, & in hoc casu iudex, cuius mandatis stare excommunicatus iurare debet in manu absoluentis, est is, qui ordinario, & proprio iure absoluere potest.

Id quod hinc probatur, quoniā absolutio ab excommunicatione, in quam incidet, ob violentā clerici percussorem, Romanum Pōtificem adire debet, vt habetur in cit. cap. de cætero, & in cit. capitulum. quamuis absolutio enim huius ex

communicationis ipsi reseruata est, ergo idem & de excommunicationibus aliorum inferiorum censeo, vt habetur in capi. eos, de sentent. excommun. libr. 6. Quare sacerdos, qui excommunicatum a suo Episcopo, in articulo mortis constitutum absoluit, ante absolutionem iuratoriā cautionem hanc de stando mandatis Ecclesiæ exigens, pro Episcopo cautionem hanc exigit, & sic Ecclesiæ nomine Episcopus accipietur, vt iudex erit. arg. cit. c. eos.

Excipitur tamen, vbi qui ordinario iure, & proprio absoluere potest, absoluendi facultatem omnem alteri delegat, nam delegatus hic exigendo iuratoriā cautionem ab excommunicato de stando mandatis Ecclesiæ intelligitur nomine Ecclesiæ, ipsemet delegatus, vt habetur in cit. cap. ex tenore, in versi. Mandamus itaque, quatenus recepto ab eo iuramento, quod tuo debeat mandato parere, ipsum vice nostra a sententia qua tenetur, absolvas. Ex quibus verbis apparet iusiurandū de stando mandatis Ecclesiæ nil aliud esse, quam iusiurandum de parēdo mandatis eorum, qui absoluendi prædictam facultatem habent. Et de hoc itidem fat s.

- 4 Quoad tertium mandata Ecclesiæ quoniam sint, dico si is absoluit, qui iure proprio absoluere potest, mandata hæc dare debere.

Primum, ne deinceps delictum illud

illud committat, quamobrem in excommunicationem incidit, vt habetur in cit. capit. ex tenore. de sent. excom. Deinde, vt pœnam, seu satisfationem aliquam iniungat. Si vero non iure proprio id facit vi iusiurandi eius præcipiet, vt excommunicatori, eive, a quo alias iure absoluendus erat, se præsentem offerat, vt habetur in c. de cætero. de sent. excomm. & in c. ea noscitur, in fine, & in ca. quod de his, eod. & generatim in c. eos. de sent. excom. & ut nos abundè id declarauimus in Tractatu nostro de Censuris. c. 19. §. 5. num. 2. Tab. 1. Et de hoc etiam satis.

5 Quo ad quartum, † scilicet illud satisfaciendo in quam partè accipiatur, in duas accipiendum censeo.

Primum, vt explicet illud de stando Ecclesiæ mandatis, vt scilicet illud stando, significet satisfaciendo, & sic dictio illa Et, pro idest, accipiatur, & ob id proinde fit, ac si dixisset. Nec etiam tunc absoluatur in articulo mortis, nisi de satisfaciendo Ecclesiæ mandatis cauerit, & pro hoc facit ca. ex parte. 1. in fine. de verb. signifi.

Secundo intelligi potest, vt sit diuersum a priore, nã copula Et, inter diuersa ponitur, ut inquit Glo. in Rubr. ff. de iur. & fact. ign. & ob id significat, vt excommunicatus hic, antequam absoluatur, caueat non solum de stando mandatis Ecclesiæ, verum etiam & de satisfaciendo ijs, quos læsit, hoc

enim facere excommunicatus et debet, vt habetur in cap. cum desideres, in fine. de sent. excomm. quæ interpretatio mihi non displicet, nam, vel deinceps moriatur excommunicatus, obligatio illa ad hæredes etiam transit. arg. c. a nobis. 2. de sent. exco. Et de hoc itidem satis.

His præmissis, iam regulam ponamus.

S V M M A.

- 1 *Articulo mortis existente, inferior Romano Pontifice absoluere excommunicatum per Bullam non potest, nisi de stando mandatis Ecclesiæ cauerit.*
- 2 *Cautione ommissa ab excommunicato nihilominus ualet.*
- 3 *Forma necessaria absolutionis ab excommunicatione adhibenda est alioquin absolutio non ualet.*
- 4 *Forma non necessaria ad absolendum quamam sit, & quando adhibenda.*

I.

§. De proposita re nobis regulam ponendam proposuimus, iam igitur ipsam ponamus.

In articulo mortis ergo constitutum † excommunicatum per hanc Bullam absoluere non potest inferior Romano Pontifice, nisi de stando Ecclesiæ mandato, & satisfaciendo excommunicatus

catus ipse prius cauerit, vt habe-
tur in proposito verſi. Quæ regu-
la locum habet, quicumque ſit hic
excommunicatus, & ob quameū-
cunque cauſam poſitam in hac
Bulla.

Excipitur tamen primo, vbi ex-
communicatus id non poteſt, exē-
pli gratia excommunicatus huius
modi morbo oppreſſus dolet ſe
Deum offendiſſe, & inquit ſe para-
tum eſſe facere omnia, quæ vult
Eccleſia, & curat accerſiri ad ſe
parochum, qui eum abſoluat, ſed
vbi venit, excommunicatus ille,
iam rationis uſum amiſit, & ob id
iuratoriam cautionem præſtare
non potuit, plane hic abſolui a pa-
rocho valebit, & debet. argum.
cap. a nobis. 2. de ſentent. excom.
etenim ad impoſſibile nemo obli-
gatur. l. impoſſibile. ff. de regul.
iur.

2 At quid ꝑ ſi cautio hæc omitta-
tur, cum præſtari poſſet, an abſo-
lutio valebit? Communiter con-
cluditur abſolutionem hanc vale-
re, vt diſputauimus in Tractatu
noſtro de Censuris, capit. 19. §. 5.
num. 3. Tab. 1. ualebit igitur abſo-
lutio. Hucusque vidimus ad abſo-
lutionem hanc conſequendam in
mortis articulo ſatisfactionem
hanc requiri.

Verum an reliqua ad abſolutio-
nem tribuendam pertinentia ad-
hibebuntur, & ſic an forma ordi-
naria ſeruabitur, ex quo nihil præ-
ter cautionem prædictam Bulla

3 expreſſit? Planè forma ꝑ neceſſaria,

quæ eſt Abſoluo te, ſine dubitatio-
ne adhibenda eſt, alioquin nihil
fieret, non enim quibuſcunq. uer-
bis, & quacunque ratione, Roma-
no Pontifice excepto, excommu-
nicationis abſolutio tribui poteſt,
ut id ſenſit Gloſ. communiter re-
cepta in Clemen. ſin. in ſin. de ſen-
tent. excommunicat. & ut nos id
pluribus probauimus in Tracta-
tu de Censuris, Tabul. 1. capi-
tul. 22.

4 De forma vero ꝑ nõ neceſſaria,
& de ordine obſeruari ſolito in
abſolutione idem ſentimus, vt ſci-
licet adhibeantur, videlicet.

Primum præter iuſiurandum
de parendo mandatis Eccleſiæ, vt
læſo ſatisfaciat, ſi poteſt, alioquin
aut pignoribus, aut fideiuſſorib.
& quando nihil horum adeſt, iu-
reiurando caueat de ſatisfacien-
do, vt habetur in capit. ex parte. 1.
iunct. Gloſ. de verbo. ſign. & ut di-
xit Nauar. in Man. cap. 26. nume-
7. & nos in eadem Tab. 1. capitul.
19. §. 6. vbi abunde rem hanc egi-
mus.

Secundo, ut uirga cedatur, Pſal-
mi pœnitentialis alicuius recita-
tione adhibita.

Tertiò, vt addantur etiam pre-
ces illæ Kyriæ eleyſon, Chriſte ele-
yſon, Kyrie eleyſon. & Pater no-
ſter, & quatuor verſiculi cum ſuis
reſponſis, ſcilicet.

Verſ. Saluum fac ſeruum tuū.
Reſp. Deus meus ſperantem in
te.

Verſ. Domine exaudi oratio-
nem

rem meā. Resp. Et clamor meus ad te ueniat.

Verf. Dominus Vobiscū. Resp. & cum spiritu tuo. Et oratio illa Oremus. Deus, cuius proprium est misereri semper, & parcere, suscipe deprecationem nostram, & hunc famulum tuum, quem excommunicationis catena cōstringit, miseratio tuæ pietatis clementer absoluat, vt habetur in capi. a nobis. 2. in fine, & ibi DD. not. de sentent. excommun. & nos in Tractatu de Censuris abundè rē hanc egimus ca. 31. Tab. 2. hæc inquam omnia facienda sunt, vbi potest quis ea facere, ac debet, ut habetur in eodem cap. 31. §. 1. cum duobus seq. Nam ubi princeps alicui concedit, ut actum faciat, quem alias de iure non poterat, intelligitur concessisse secundum formam solitam fieri. argu. l. si quando. C. de inof. test.

Præter cautionem iuratoriam illam igitur expressam a Bulla, & dicta proximè absoluens adhibebit.

Immo, vbi quis vult absolui ab excommunicatione, in quam incidit, ob hæresim, uel schisma, vel apostosiam, quæ hæresim coniunctam habent, quod quando fiat suo loco declarauimus, prius hic abiurare hæresim, vel schisma, vel apostosiam debet, ut habetur in cap. ad abolendam. de hæret. & in cap. ego Berengarius, de consecr. dist. 2. & in c. saluberrimam. 1. q. 7. atque sic tradidit Nauar. in cō

fil. 1. q. 25. num. 61. de constitu. & Alvarez in suo Speculo Summorum Pontif. Impe. ac Reg. in cap. de abiurationis forma obseruanda per hæreticos, cum contingit eos ad fidem, & ad Ecclesiam redire, vbi & formam etiam abiurationis ponit pagin. 281. Hæc autè abiuratio fit ad arbitrium Episcopi, vel Inquisitoris, & in foro exteriori, ut colligitur ex uerbis eius abiurationis.

Hæreticus mentalis autem absolute ab excommunicatione non eget, nam in eam non incidit, vt probauimus supra in 2. par. c. 1. §. 1. num. 16. Sicut nec etiam in ipsam incidit, ubi rescipiscens & ab errore discedens confitetur hæresim alicui uel in foro pœnitentiæ, vel extra, quo sciat qua ratione se eo peccato liberet. Tum quòd nō se hæreticum esse, sed fuisse hac ratione indicat, ex quo eam iam detestatus est. Tum quod pœnitens hæresis, eamque in foro conscientie explicans in excommunicationem incideret, quod absurdū est, nam quando hæresim confitetur, iam ipsam detestatus est, & eam confitendo non peccat, imo meretur, in excommunicationem autem quis nō incidit, ubi meretur, sed ubi peccat. c. nullus, & c. nemo Episcoporum. 1. 1. q. 3. & facit c. cū voluntate. de sent. excō. atque sic dixit Couar. in Reg. Peccatum. 2. par. in initio. num. 7. in fine, ubi & Franc. Victor. & alium quendā id tenuisse testatur, 2c sequitur.

Quod

Quod itidem dictum est in antecedenti Verſ. vbi excommunicatus impedimento aliquo detinetur, quominus a deo excommunicatorem, ab inferiore absolui poſſe, etiam ſi in mortis articulo non ſit, locum non habet hodie ob decretum incip. Sacra Cōgregatio, quod ponendum in hac parte curauimus, ob uerba hæc in eo poſita, Nullo caſu etiam neceſſitatis, vel impedimenti, iunã. l. non eſt nouum, cum duabus ſequen. ff. de ll. correctum enim eſt per ipſum decretum in foro conſcientiæ. ca. eos. de ſent. excommu. libr. 6. Sed de his hæc tenus, ad alia tranſeamus.

Verſ. Etiam prætextu quarumuis facultatum, & indultorum quibuſcunque perſonis Eccleſiaſticis, ſecularibus, & quarumuis ordinum, etiam Mendicantium, ac Militiarum regularibus, etiam Episcopali, vel alia maiori dignitate præditis, ipſiſque ordinibus, ac eorum Monasterijs, Conuentibus, & Domibus, ac Capitulis, Collegijs,

Confraternitatibus, Congregationibus, Hoſpitalibus, & locis pijs, necnon laicis etiam Imperiali, Regali, & alia mundana excellentia fulgentibus per nos, & dictam Sedem, ac cuiuſuis Concilij, decreta, verbo, litteris, aut alia quacunque ſcriptura in genere, & in ſpecie conſeſſorum, & innouatorum, ac concedendorum, & innouandorum.

S V M M A.

- 1 Absolui excommunicati per hanc Bullam ab eo non poſſunt, qui inferior eſt Romano Pontifice, eſto priuilegium habeant, ut absolui poſſint, quæ regula multis modis amplificatur, ac declaratur.
- 2 Conſratres Sanctiſſimi Corporis Chriſti, Sanctiſſime Roſſari, & huiuſmodi absolui nequeunt ab his cenſuris, eſto priuilegium ad id habeant, ob illas confraternitates.
- 3 Episcopis facultas data absoluendi hæreticos occultos per Triad. Synod. an reuocata ſit per hanc Bullam, & quid de alijs caſibus occultis.

IN

IN hac parte reuocantur priuilegia omnia tam presertim, quam futura, quibus permittitur, ut quis ab alio, quam a Romano Pontifice ab his censuris absoluator. Et quoniam nihil est, quod premiti necesse sit, si quid enim declaratione egebit, suo loco declarabimus, ob eam rem regulam ponamus.

I Absolui ergo non possunt excommunicati per hanc Bullam ab eo, qui inferior est ipso Romano Pontifice, esto ad id priuilegium habeant.

I Id quod locum habet. Primo vel personæ Ecclesiasticæ secularisue sint quæcunque, quæ priuilegium hoc habeant, ut. excommunicati per Bullam Cænæ Domini absolui ab alio, quam a Romano Pontifice possint, ob verba illa Quibuscunque personis Ecclesiasticis secularibus.

Hæ autem sunt clerici, qui nullam religionem profitentur, neque ingrediuntur, & dicuntur seculares, quoniam a seculo, & a secularibus se non remouent, sed cum illis viuunt.

I Item locum habet vel personæ huiusmodi Ecclesiasticæ regulares sint, vel Mendicantium, vel non Mendicantium, vel militiarum, ob verba illa Et quorumuis Ordinū etiam mendicantium, vel militiarum regularibus. Regulares autem personæ sunt, quæ in aliquam religionem ingressæ sunt, ut habetur in rot. tit. de regular. & de stat. Mo-

nach. & hæ triplicis generis sunt, fratres Minores Sancti Francisci, alia de ordine non mendicanti, cuiusmodi sunt fratres, & Monachi Sancti Benedicti, alia sunt de Militia aliqua, cuiusmodi sunt Equites Meliuetani, & Calatrauæ, nam & ipsi regulam profitentur, & dicuntur de Militia, quoniam ipsorum munus est pro Christi fide militare.

I Tertio locum habet, esto prædicti excommunicati priuilegium habentes Episcopali, maiorive dignitate præditi sint, utpote vel Patriarchæ, vel Archiepiscopi, vel Cardinales, & hoc ob verba illa, Etiam Episcopali, vel alia maiori dignitate præditis.

I Quarto locum habet, esto priuilegium hoc habeant ratione ordinis, de quo sunt, ob verba illa ipsisque ordinibus, ut exempli gratia concessum est ordini Fratrum Minorum tale priuilegium, fratribus ergo huius ordinis priuilegiū hoc non proderit, quo ad hanc Bullam.

I Quinto locum habet, esto priuilegium hoc habeant ratione loci in quo sunt, utpote concessum est priuilegium aliquibus monasteriis, ut sui fratres possint absolui ab alio, quam a Romano Pontifice, & hoc ob ea verba, & eorum monasteriis, Conuentibus, & Domibus, monasteria vero, Conuentus, & Domus pro iisdem locis accipiuntur, sed pro locorum consuetudine variè

riè nominantur, id enim monasterium, Conuentus, & Domus sunt.

2 Sexto locum habet, esto priuilegium hoc habeant ratione congregationis, vel uniuersitatis de qua sunt, ob uerba illa Ac Capitulis, Collegiis, Cōfraternitatibus, Congregationibus, Capitulis, cuiusmodi est Collegium canonicorum Ecclesiæ Imolensis, Collegiis, cuiusmodi est collegium Iesuitarum; Confraternitatibus, † cuiusmodi est Societas Sanctissimi Corporis Christi, & Societas Sanctissimi Rosarii Beatissimę Virginis, Congregationibus, cuiusmodi est congregatio illa clericorum Sanctę Marię de Nauicella Romę. Si ergo uniuersitates hæ, & congregationes priuilegium hoc habent, ut qui de ipsis sunt, ac sunt, absolui ab aliis possint, tamen ob hanc Bullam eis non proderit.

3 Septimo locum habet, esto priuilegium hoc habeant ratione hospitalium, locorum uel piorum; ob uerba illa Hospitalibus, & locis piis, ut exempli gratia, qui sūt de aliquo Hospitali, uel alio loco pio concessum est, ut absolui possint ab alio, quam a Romano Pontifice.

4 Octauo locum habet, esto laici sint qui priuilegium hoc habent, quacunq̃ dignitate præditi, etiã Imperiali, Regali, & alia, ob uerba illa Necnon laicis etiam Imperiali, Regali, & alia mundana Excellentia fulgentibus, esto igitur

Imperatores, Reges uel priuilegiū hoc habeant, tamen quoad hanc Bullam eis non proderit.

5 Nonò locū hēt uel priuilegiū concessum sit ab hoc Romano Pontifice, uel per antecessorem, uel successorem, uel per decreta cuiusuis Concilii, ob uerba illa Per nos, & dictam Sedem, ac cuiusuis Concilii decreta. Sedes autem dicta est Sedes Apostolica, & accipitur uel pro successore, uel antecessore huius Romani Pontificis. Illud autem cuiusuis Concilii accipiendum est pro Concilio generali, nam alia Concilia scilicet provincialia, uel diœcesana, quoniam inferiora sunt ipso Romano Pontifice, priuilegia huiusmodi concedere nequeunt, argum. cum inferior. de mai. & obed. De Concilio generali igitur accipiendum illud est, quod auctoritate Romani Pontificis congregatur, & ab eodem confirmatur, ut de Trid. Synod. habetur in fin. Nec repugnat illud Cuiusuis, quasi cōplectatur Concilium provinciale, & diœcesanum, nam intelligitur de quocunq̃ Concilio generali, ut pote uel sit Concilium Lateranense, Meliuetanum, & huiusmodi.

6 An igitur † per hanc Bullam derogatum est Trid. Synod. ca. 6. de reform. sess. 24. ubi conceditur Episcopis facultas absoluedi in quibuscunq̃ casibus occultis, & etiam ab hæresi, ut. s. Episcopi absoluerè possint ab hæresi, & ab aliis

liis casibus huius Bullæ, ubi occul-
ti sunt? In hac quæstione variæ
DD. sententiæ sunt, quarum prima
fuit Feliciani Episcopi Scalensis
in suo Enchiridio de Excommu.
cap. 18. ubi dixit potestatem per
Concilium traditam suspensam esse,
eandem sequitur Pau. Fusch. quo
ad absolutionem, ab hæresi in tra-
ctatu suo de iustit. & regimi. Ecc. c.
31. num. 5. lib. 2. ubi & Gregorium
xiii. vius vocis oraculo ita id de-
clarasse testatur, & quo ad hæresis
absolutionem dixit Nauarr. se au-
diuisse Romanum Pontificem id
non permittere, in Man. c. 27. nu.
760. vers. Septimo dico, ibi Huic.
§. Probari autem potest horum sen-
tentia, quoniam Bulla derogat cu-
iusvis Concilio, ut vidimus, ergo
& decretis Concilii Trid. ex quo
enim cuius derogat, ergo omni-
bus derogat, ergo nullum exclu-
dit. arg. c. solitæ, in fine. de maior.
& obed. & l. Iulianus. ff. de leg. 3.
Contrariam sententiam sequun-
tur nonnulli alii, quos refert, ac se-
quitur Mart. Alf. de Viual. in Can-
delabr. in par. 1. eius Tractatus de
Absol. & in 2. par. in explana. Bul-
læ Cænæ Domini. §. quod si fortè.
num. 141. Probatur autem per ip-
sum.

Primò hac ratione, quia sic ait
Pium Quintum de hoc interroga-
tum respondisse, & DD. Salmanti-
cæ ita tenere.

Hæc ratio nihil facit, nam cum
facti sit, facta non præsumuntur,
nisi probentur. arg. c. 1. de consti.

li. 6. ex quo igitur per Bullam Pii
Quinti id non apparet, dicere id
non debemus, nam contrarium
Gregorium xiii. respondisse su-
pra dixi.

Non illud etiam de DD. Salmã-
ticæ quicquam facit, quando qui-
dem nec rationem, nec legem vl-
lam ab ipsis allegatam refert, er-
go nihil interest, erubescimus. n-
cum sine ratione loquimur. §. con-
sideremus. in auth. de trien. & se-
miss.

Secundo dicit idem Viualdus
multos Episcopos in Hispania uti
facultate ipsis a Trid. Synod. tra-
dita.

Hæc ratio etiam mihi nihil qua-
drat, nam non hic quæritur, quid
fiat, sed an id iure fiat, & ob id e-
xemplis iudicandum non est. arg.
l. nemo. C. de sent.

Tertio ait idem Viualdus cõce-
ditur Episcopis, ut absoluant hæ-
reticum occultum, quod est plus,
ergo & ut alios excommunicatos
occultos per hanc Bullam concel-
sum esse dicendum est, arg. c. cui
conceditur. de regul. iur. lib. 6. Ad
hoc argumentum infra responde-
bitur.

Postremo dicebat, ubi Papa le-
gi alicuius Concilii derogat, opor-
tet, ut exprimat, quod hic non est
factum per Bullam.

Ad hoc respondetur satis id ex-
pressisse, ex quo cuiusvis Concilii
decreta tollit. arg. l. nominatim.
ff. de lib. & post hu.

Postremo negatur id oportere,
arg.

arg. c. proposuit. de concess. præb. Tertia fuit opinio Nauar. qui dicebat hanc Bullam limitari per Trid. Synod. eod. c. vt scilicet locū non habeat, vbi occulti sunt, qui in excommunicationes has incidunt, nam Trid. Syno. loquitur de occultis, Bulla vero generaliter, & hanc opinionem probat Nauar. hac ratione, quoniam lex specialis non censetur tolli per generalem, siue præcedat, siue sequatur, vt dixit Glo. recepta in auth. offerat. C. de lit. contesta. & facit capitu. in toto iure. de regul. iur. li bro 6.

Quid igitur concludendum? Antequam quæstionem hanc absoluam, præmitto quæstionem hanc de iure disputari, & non qd hi, illive Episcopi seruent.

Postremo disputari in casu, vbi Roma, Pontif. quid ipse velit, non declarauit, nam tunc ab eius declaratione discedendum non est, eius enim est legem interpretari, cuius est eam ferre. argum. l. fin. C. de leg.

His præmissis sequor opinionē hanc, s. per Bullam Cœnæ Domini sublatam esse facultatem Episcopis absoluendi hæreticos occultos, concessam alias eis a Trid. Synod. sess. 24. de reform. capitul. 6. quam opinionem vti verissimam sequendam, & vbi casus occurrat, executioni mandandam concludo.

Nam a fide dignis audiui ita interpretatos esse Illustrissimos

ac Reuerendissimos Cardinales qui sacre Congregationi Concilii deputati sunt. Ita quoque in sacro pœnitentiariæ foro resolutum esse.

Ita denique vbique locorum seruari, cum in Romana Curia quæ aliarum norma & magistra est, vt supra decretum fuerit.

Quoad alios casus in dicta Bulla Cœnæ Domini reseruos idem penitus dicendum est, quod diximus de hæresi occulta, nam hoc idem pluries conclusum est Romæ in Sacra Congregatione Concilii, & in foro sacre pœnitentiariæ antedictis, & hanc veritatem docet etiam Nauar. Tom. 1. capi. 27. nu. 275. & tandem amplexus est etiā Mar. Alf. de Vinal. in suo Candela br. hoc anno 1602. recognito, & nuper Venetiis impresso prima p. de absol. sacram. tit. 1. nume. 13. quicquid igitur alii sentiant, ab hac opinione discedendum non est.

Verum quod supra Episcoporum mentio facta est, & Episcoporum gradus quatuor sunt, vt supra declarauimus Cap. 1. nume. 2. cum multis seq. hic Episcoporum nomine Rom. Pont. excepto, comprehenduntur omnes alii inferiores prælati, s. Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi, & multo magis his inferiores, ut colligitur ex hac Bulla.

Decimo locum habet, ut non absoluantur prædicti per privilegia quacunque ratione concessa,

sci-

scilicet aut verbis, aut litteris, aut alia quacunque scriptura, ob verba illa Verbo, litteris, aut alia quacunque scriptura.

Vndecimo locum habet, vt nō absoluantur prædicti per priuilegia, vel generatim, vel speciatim concedantur.

Generatim, exempli gratia, si dicatur. Concedimus licentiam, vt possint absolui ab excommunicationibus, & censuris reseruatis Romano Pontifici, qui cooptantur in Societatem Sanctissimi Corporis Christi. Speciatim, si concedatur eadem licentia, exempli gratia absoluedi a censuris Bullæ Cœnæ Domini, & hoc ob verba illa, In genere, vel in specie.

Postremo locum habet, vt non absoluantur prædicti per priuilegia, vel sint innouata, vel nunc recenter concessa, ob verba illa Concessorum, & innouatorum, ac concedendorum, & innouandorum. In omnibus igitur his casibus priuilegia non profunt. Sed iam casus, in quib, profunt, & per quæ priuilegia facultas hæc datur, contemplerur, id quod in sequenti versiculo præstabimus.

Verf. Nisi in eis etiam casus præsentibus litteris expressi comprehendantur.

S V M M A.

- 1 Absoluere a censuris Bullæ huius potest, qui priuilegium habet absoluendi continens in indiuiduo casus ipsius Bullæ.
- 2 Absoluendi facultate data ab omnibus censuris etiam Romano Pontifici reseruatis in Bulla Cœnæ Domini, absolutio tribui nihilo magis poterit cœsurarum, quæ in Bulla habentur.
- 3 Absoluendi facultate data in indiuiduo in casu aliquo Bullæ Cœnæ Domini, in aliis autem generatim, an absolutio tribui possit a casibus generatim expressis.
- 4 Absolutio tribui potest a casibus Bullæ Cœnæ Domini, ubi generatim absoluendi facultas tributa est, modo derogatiue sit clausulæ prohibenti absolutionem, nisi in indiuiduo facultas tributa sit, ex quo modo ipsi derogatur.

Hic explicatur, quibus priuilegiis inferior Romano Pontifice facultatem absoluendi ab his casibus habeat, & sunt ea quibus casus huius Bullæ comprehenduntur, id est vbi in concessione absolutionis in indiuiduo facultas datur absoluendi a casibus, qui in Bulla sunt, exempli gratia, vbi dicitur, Concedimus licentiam absoluendi ab excommunicatione, in quam quis aut ob hæresim incurrit, aut ob armorum delationem ad Christiani nominis hostes. Ex quo habemus alium casum, vbi quis a Censuris huius

Ff Bul.

Bullæ absoluere potest.

Et hic ergo regulam de more ponamus.

Absoluere igitur inferior Romano Pontifice ab his censuris potest, qui privilegium habet absoluendi ab his censuris continens casus ipsius Bullæ eo modo, quo exemplis proximè declarauimus, vt habetur in versic. In indiuiduo, ergo expressi casus hi in cōcessione esse debent, nam Bulla vult, vt casus hi comprehendantur in privilegio, ac casus hmoi in indiuiduo sunt, vt per se patet, ergo in indiuiduo exprimi debent. Quare si facultas simpliciter absoluendi ab omnibus censuris concedatur, de reseruatīs in Bulla non intelligetur concessa, nam in hac cōcessione casus Bullæ in indiuiduo non continentur, vt per se patet, & facit ea. pen. §. fin. de penit. lib. 6.

Hac igitur facultate absoluere poterit a Censuris omnibus, sed non reseruatīs Romano Pontifici.

2 Si eadem facultas concedatur absoluendi ab omnibus censuris etiam Romano Pontifici reseruatīs, neque hic a censuris Bullæ quis absoluetur, tum quod casus Bullæ non continentur in hac concessione in indiuiduo, quod requiritur, vt habetur in versic. proposito, tum quod vbi speciatim exprimi quid debet, non sat est generalis, & quæcunque expressio, vt dixit Glo. in capitu. inquisito-

res in verb. expresse. de haret. li. 6. quam sequitur ibi Gemin. & Philipp. Franc. idem inquirunt cit. auctores in c. periculosum. de sen. ex com. eod. lib.

Non demum, si concedatur facultas absoluendi a censuris, seu reseruatīs in Bulla Cōnæ Domini, nam non in indiuiduo, sed generatim, & uniuerse expressi sunt.

3 Verum, quid si casus unus exprimitur in indiuiduo, reliqui vero generatim, & uniuerse, vt ex. g. concedimus licentiam absoluendi ab excommunicatione, in quam quis incidit, ob violatam Ecclesiasticam libertatem, exigendo vestigalia a personis Ecclesiasticis, & a reliquis etiam excommunicationibus, quæ sunt in Bulla Cōnæ Domini.

Ego censeo neque in hoc casu a censuris generatim expressis absolui quem posse, nā sicut vbi nullus casus expressus est, absolui nequit, ita & vbi aliquis tantum, a reliquis, qui non sunt expressi, absolui non valebit, valet enim argumentum de toto ad partem. ar. l. que de rota. ff. de rei vin.

Nec repugnat ea. qui ad agendum. §. fi. de procul. li. 6. vbi expresso vno casu ex iis, qui speciale mādātum requirunt, omnes alii concessi intelliguntur, nam pro forma hic datum est, ut casus expressi in indiuiduo sint, vbi vero secus, nisi ergo in concessione casus Bullæ exprimatur, absolui ab ipsis quis
non

non poterit, vel nisi concedatur absolutio a grauiore, vt supra diximus de absoluteione ab hæresi.

4 Excipitur tamen vbi illi clausula Romanus Pontifex derogaret, quod duobus modis fieri potest, primo, vbi vel directe in concessione se velle casus prædictos pro expresse contentis, & expressis, ac si ad verbum inserti essent. Vel vbi diceret, Non obstantibus quibuscunque, etiam si essent talia, quorum mentio facienda esset de uerbo ad verbum, quorum tenores volumus haberi pro expressis, nam per hanc clausulam tollitur necessitas illa tenorem contrariorum inferendi, ut id pluribus probauit Nauarr. in capitu. si quando, excep. 1. num. 1. de rescri. & Viuald. in sua Syluest. opinion. 95. & Couar. in Rubr. de testam. par. 1. num. 10. quod seruauit auctor huius Bullæ in Bulla Iubilei publicata anno 1594. tertio Non. Decembris Ponti. sui anno tertio, nam dans licentiam absoluendi ab omnibus censuris, etiam in literis Cenzæ Domini contentis sic inquit; Quarum tenores præsentibus haberi volumus pro plenè, & sufficienter expressis, ac si ad verbum insererentur. Et ex hoc habemus alium casum, in quo quis absolueret potest, vbi scilicet ei clausula modis prædictis derogatum est.

Secundo derogatur huic clausula, id que omnino, vbi illam tolleret, vel auctor huius Bullæ, vel

eius successor, id enim potest, ex quo antecessor successor legem dicere non potest, a qua discedere non liceat, c. innotuit. de elect. Sed de hoc capite satis, ad aliud ueniamus.

De panis absoluentium excommunicatos per hanc Bullam sine licentia.

Cap. III.

Quod si forte aliqui contra tenorem præsentium talibus excommunicatione, & anathemate laqueatis, vel eorum alicui absoluteionis beneficium impendere de facto præsumpserint, eos excommunicationis sententia innodamus, grauius contra eos spiritualiter, & temporaliter, prout expedire nouerimus processuri.

S V M M A.

- 1 *Absoluens sine licentia excommunicatos per hanc Bullam in excommunicationem incidit, que excommunicatio, quousque pateat, declaratur.*
- 2 *Absoluens una absoluteione plures sine*

Ff 2 licen-